

UNIVERZITA PALACKÉHO V OLOMOUCI

Pedagogická fakulta

Ústav pedagogiky a sociálních studií

ALENA KUNRTOVÁ

Obor: Pedagogické asistentství

III. ročník – prezenční forma

**PRŮZKUM ZÁJMOVÝCH AKTIVIT
STŘEDOŠKOLSKÉ MLÁDEŽE V ZÁBŘEHU**

Bakalářská práce

Vedoucí práce: PhDr. PaedDr. Václav Klapal, Ph.D.

OLOMOUC 2010

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci na téma „Průzkum zájmových aktivit středoškolské mládeže v Zábřehu“ jsem vypracovala samostatně a použila pouze uvedené prameny a literaturu.

V Olomouci dne

.....

vlastnoruční podpis

Poděkování

Dovoluji si především poděkovat PhDr. PaedDr. Václavu Klapalovi, Ph.D., za odborné vedení, za poskytnutí přínosných rad při zpracovávání bakalářské práce. Dále chci poděkovat Středním školám a žákům za ochotu při výzkumném šetření.

Děkuji

Obsah

Úvod	6
I. Teoretická část.....	8
1. Volný čas	8
1.1 Vymezení pojmu	8
1.2 Historické vymezení volného času.....	10
1.3 Aspekty rozvoje volného času.....	12
1.4 Funkce volného času	12
1.5 Faktory ovlivňující volný čas	14
1.6 Využívání volného času	14
1.7 Problémy spojené s volným časem	15
1.8 Možné kroky k nápravě.....	16
2. Volný čas a životní styl.....	17
3. Vztah výchovy a volného času.....	19
3.1 Pojmy k výchově a volnému času	19
3.2 Funkce výchovy ve volném čase.....	20
3.3 Cíle a podmínky výchovy ve volném čase,	
v době mimo vyučování	22
3.4 Podmínky výchovy ve volném čase.	23
3.5 Požadavky na realizaci výchovy ve volném čase.....	23
4. Prostředí pro zájmové vzdělávání, výchovná a ubytovací zařízení a další subjekty pracující s dětmi	25
4.1 Prostředí, kde děti mohou trávit volný čas	25
II. Praktická část.....	27
5. Zaměření na výzkumný problém	27
5.1 Cíl výzkumné práce	27

5.2	Hypotézy práce	27
6.	Postup práce:	29
6.1	Popis zkoumaného vzorku:	29
6.2	Popis nabídky volnočasových aktivit Zábřehu:.....	29
6.3	Organizace práce:	34
7.	Výsledky šetření.....	35
7.1	Vyhodnocování dotazníkového výzkumu:	35
7.2	Shrnutí výsledků stanovených pracovních hypotéz	45
7.3	Závěry šetření	45
	Závěr.....	48
	Seznam použité literatury a použitých zdrojů.....	50
8.	Seznam příloh.....	53

Anotace

Úvod

Volný čas jako takový je velice obsáhlé a významné téma v každém lidském životě. Každý na něj má odlišný pohled a tráví jej zcela jinak. V dnešní době je volný čas mezi lidmi často opomíjen, protože celá společnost žije hektickým životem a neustále je za něčím hnána. Společnost by se měla zamyslet a svůj den začít trávit zcela jinak, jelikož nabídka pro všechny věkové kategorie se určitě posunula na mnohem lepší úroveň než tomu bylo dříve, a přesto od svých dědečků a babiček slýcháváme, jak se jim žilo krásně, i když se tvrdě pracovalo. Uměli se společně zasmát, posadit se ke stolu a popovídat. Toto novodobé společnosti schází. Nikdo se o nikoho nezajímá a každý si žije jen pro sebe. Určitě to není z důvodu sobeckosti, ale z toho, že lidé jsou většinou unavení z věčného shonu a nechce se jim řešit něco nad jejich rámec. Lidé by si měli udělat čas na své známé, ratolesti a hlavně sami na sebe.

V posledních letech se právě rozvíjí úsilí upozornit celou společnost na jejich nespokojenost z důvodu nedostatku času. Problém je nejčastěji nacházen v tom, že lidé neumí trávit svůj volný čas nebo nijak nechtějí. Nemají zájem jakoukoliv činnost provozovat. Právě proto vznikají nové reformy v podobě článků, nových knih, ale také zmiňování v televizních pořadech, neboť je důležité, aby každá bytost měla alespoň nějakou činnost, která pro ni bude příjemně strávenou chvilkou. Ne si pouze sednout k televizi či počítači, ale vzít si knihu, poslechnout si příjemnou hudbu, jít si zacvičit anebo na procházku.

Má bakalářská práce nahlíží právě na zájmové aktivity u středoškolské mládeže, které jim vyplňují jejich volný čas. Toto téma mi přišlo zajímavé, jelikož i já jsem byla středoškolský student a právě v Zábřehu, kde se uskutečnilo výzkumné šetření. Myslím si, že středoškolský věk je důležité období pro určité srovnání vlastních přesvědčení či plánů, toho, co by chtěl jednou každý dělat, čemu se bude patrně věnovat a co jej bude hlavně naplňovat. V průběhu studia na střední škole se mladiství stane dospělým a začíná i tak o sobě uvažovat.

V teoretické části jsem si vymezila za cíl především postihnout pojem volný čas z důvodu celkového pochopení jeho významu. Získat určité vědění již od historického pojetí po současnost, která je nadále spojena s životním stylem. Taktéž je volný čas spojen s výchovou, která je velice důležitá pro správný rozvoj jedince.

Pro zpracování praktické části jsem využila šetření pomocí dotazníku, které mi napomohlo dosáhnout cíle a zejména zjistit to, zda jsou studenti spokojeni se svým časem, který jim zbývá pro zájmové aktivity a zda jim město Zábřeh poskytuje zajímavou nabídku činností a aktivit. Dále zjistit, jaké aktivity si nejčastěji vybírají a zda za výběrem stojí jejich rodiče či jedinec samotný nebo jejich kamarádi, či škola. Posledním významným cílem je spokojenost rodičů s trávením a financováním právě zájmových aktivit jejich potomků.

Celkové zpracování bakalářské práce bylo velice zajímavé a přínosné. Setkala jsem se s mnoha publikacemi a novými informacemi, které mi napomohly tuto práci zvládnout a dopracovat k řádnému konci.

I. Teoretická část

1. Volný čas

Následovně vstupujeme do volného času, který nás zavede do živě rozvíjející se oblasti pozitiv a negativ. Tato sféra je zajímavá, přínosná, podnětná rovněž náročná a často nedoceňovaná. Volný čas je možnost věnovat se činnostem, které máme rádi, baví nás a umí nás oprostít od hektického světa.

Volný čas se značně stává významným v našich životech a rovněž ve výchově naší budoucí generace, ale i dospělých. Všichni se společně podílí na inovaci dalšího vývoje naší celé společnosti.

1.1 Vymezení pojmu

„Volný čas je částí lidského života mimo čas pracovní (návštěva školy a pracovní proces) a takzvaný čas vázaný, který zahrnuje biofyziologické potřeby člověka (spánek, jídlo, osobní hygienu), chod rodiny, provoz domácnosti, péči o děti, dojíždění za prací, a další nutné mimopracovní povinnosti. Volný čas je dobou, kterou má po splnění těchto potřeb a povinností člověk k dispozici pro činnosti seburčující a sebevytvářející: odpočinek a zábava, rozvoj zájmové sféry, zlepšení kvalifikace, účast na veřejném životě. „¹

Zde lze zmínit členění podle Veselé, která rozdělila volný čas do tří odvětví:

- Produkční čas - čas věnovaný povinnostem, chodu domácnosti, profesní sféře a dalším záležitostem.

¹ HÁJEK, Bedřich; HOFBAUER, Břetislav; PÁVKOVÁ, Jiřina. *Pedagogické ovlivňování volného času: současné trendy*. 1. vydání. Praha: Portál, 2008. 10 s. ISBN 978-80-7367-473-1.

- Reprodukční čas - čas, který věnujeme obnově sil, uspokojení biologických potřeb.
- Volný čas - zbytek času, kdy nepracujeme, nestudujeme.²

Nadále můžeme vymezit další a lišící se pohledy na volný čas, dle různých autorů. Jeden z významných autorů je M. Vážanský, který se orientoval na volný čas v mnohých svých dílech.

Volný čas Vážanský (2001) definoval ze dvou pojetí. Pojetí pozitivní a negativní. Tyto dvě definice jsou velice podstatné a často frázované ve spoustě odborných publikací.

„Volný čas negativní pojetí - volný čas, v tomto smyslu znamená zbývající dobu celkového průběhu dne, která zůstala po pracovní nebo studijně podmíněném čase, úkolech v domácnosti a po uspokojení základních fyziologických potřeb“

„Volný čas pozitivní pojetí - volný čas se charakterizuje jako disponibilní časový prostor, v němž by volný čas mohl pro jedince znamenat skutečnou svobodu. Je také dobou, v níž se individuum může nezávisle na jakýchkoliv povinnostech výhradně svobodně realizovat a dělat to či ono, k čemu je nikdo nenutí a k čemu také není ani podvědomě nuceno.“³

V neposlední řadě je nutné uvést autorku, která se také zabývá volným časem a to J. Pávková, která také definovala volný čas z trochu odlišného hlediska, jako *„čas, ve kterém se můžeme věnovat činnostem, které máme rádi, baví nás, přinášejí radost a uvolnění. Chceme a můžeme je dělat.“⁴*

² Vlastní poznámky

³VÁŽANSKÝ, Mojmir. *Základy pedagogiky volného času*. 2. upr. a dopl. vyd. Brno : Print – Typia, 2001. 30 s. ISBN 80-86384-00-4

⁴ PÁVKOVÁ, Jiřina. *Průvodce studiem oboru Pedagogika volného času*. 1. vydání. Liberec: Technická univerzita v Liberci, 2003. 14 s. ISBN 80-7083-757-8.

Tyto definice nás mohou zavádět k úvahám o našem vlastním volném čase. Zda vůbec umíme nakládat s volným časem podle svého uvážení a podle svých zájmů. Tedy jako časem, který nám zůstane pro vlastní aktivity.

1.2 Historické vymezení volného času

Volný čas představuje rozsáhlou sféru všestranného dění společenského systému, organizování lidí a moderní civilizace. To vše je ovlivňováno celou řadou vlastních pravidel, norem a zákonů. Abychom byli schopni postihnout současné pojetí volného času v celkové různorodosti, a pestrosti musíme znát jeho vývoj.

Jedno z prvních vymezení volného času pochází z období starověkého Řecka a to filosofem Aristotelem (384-322 př.n.l.), který chápe volný čas, v rozjímání, které by mělo vést člověka k moudrosti, samostatnosti a zdůrazňuje vnitřní hodnotu, která nesměřuje k žádnému praktickému cíli. Toto rozjímání se realizuje ve volném čase člověka, který Aristoteles nazývá „scholé“. Ve scholé šlo o rozvíjení talentu pro radost. Účelem konání tedy nebyl žádný hmotný zisk a jediným účelem bylo podobat se bohům.

Platón (427-347 př.n.l.) se ve svém díle „Zákony“ věnuje vztahu práce a času „zahálky“. Volný čas neoznačují již slovem scholé, které získalo význam povinnosti.

Ve středověku byl volný čas vnímán jako časový úsek, který je věnován náboženství, jako je rozjímání, modlitbám a Bohu. Život na Zemi byl přípravou na posmrtný život v nebi a ráji, kde bylo volného času dostatek.

V době renesance bylo množství volného času minimalizováno, byla preferována práce a „zahálka“ (volný čas) neměla v tehdejší společnosti svůj význam. V této době se prosazoval názor, že odpočinek musí být takový, aby člověk byl schopen dál pracovat. To je i stěžním pravidlem dnešního pojetí volného času.

Nadále „utopičtí myslitelé byli nakloněni k radostné práci a dostatku volného času. Požadavek volného času vtyčil Thomas More (1478-1535), ve svém díle „*Utopia*“, kde člověk pracuje pouze 6 hodin a s volným časem nakládá, dle své libosti a svobodného rozhodnutí.“⁵ Thomasso Campanella (1568-1639) byl více ovlivněn volným časem. Pracovní dobu zkrátil na 4 hodiny denně. Dle utopisty Campanella by měl člověk trávit „volný čas příjemným studiem, rozhovory, čtením, vypravováním, psaním, procházkami, rozvíjením tělesných a duševních vloh a to vše radostným způsobem.“⁶

Karel Marx (1818- 1883) přispěl k objasnění problematiky volného času, tím že jeho principy jsou základní východiska k pochopení volného času. V jeho pojetí můžeme chápat volný čas jako sféru lidské svobody, svobodného rozhodování a svobodné činnosti. Práci vysvětluje jako říši nutnosti, volný čas pak jako říši svobody.

Významný francouzský sociolog, který obohatil teorii volného času Joffre Dumazedier (1915-2002) tvrdil, že volný čas představuje jen určitou část mimopracovní doby, do které dále patří osobní potřeby a povinnosti – biologické potřeby (strava, hygiena, spánek) a rodinné povinnosti (vaření, úklid, nákup, péče o děti).

„Ve 20. letech minulého století se zkrátila pracovní doba ve většině vyspělých zemí, týdenní pracovní cyklus se zkrátil na pětidenní a volný čas se stává jedním z nejvýznamnějších sociálních fenoménů.“⁷

V 90. letech 20. století V. Spousta (1996) považuje „volný čas jako zbytkový, který po splnění všech povinností – pracovních, studijních i po uspokojení všech fyziologických potřeb. Dále konstatuje, že volný čas je většinou autorů vymezován základními funkcemi odpočinek, zábava, rozvoj

⁵http://www.fsps.muni.cz/~kse/vyuka/vyuka_dokumenty/rekreologie/rekre_002_odpocinek.pdf, 26. Října, 20:06hod.)

⁶ HODAŇ B., DOHNAL T., *Rekreologie*, 2.vyd., Olomouc 2008, ISBN 978-80-244-2197

⁷http://www.fsps.muni.cz/~kse/vyuka/vyuka_dokumenty/rekreologie/rekre_002_odpocinek.pdf, 26. Října, 20:06hod.)

osobnosti.“ M. Pásková a J. Zelenka (2002) ti zase považují za volný čas to, kde „*lidé nevykonávají činnosti pod tlakem pracovních závazků či z nutnosti zachování svého rodinného systému biofyzikálního či rodinného systému.*“⁸

1.3 Aspekty rozvoje volného času

V oblasti volného času došlo k velkým změnám spojené s moderními aspekty našeho života, které zasahují a ovlivňují celou oblast volného času a také společnost.

Tento rozvoj je prvotně ovlivněn vrozenými předpoklady, které zde hrají jednu z nejdůležitějších rolí. Aspekty volného času jsou dále ovlivněny výchovou (rodinná, školní), sociálním prostředím, ale také politickými a ekonomickými jevy. Stejný význam můžeme dát demografickým, kulturním a specifickým faktorům, které volný čas podporují nebo omezují. Kromě uvedených aspektů má vliv na volný čas vlastní aktivita a snaha jedince, kterou si libovolně volí. Vše se vzájemně doplňuje a postupně na sebe navazuje.

Na volný čas mohou mít také vliv další aspekty současné společnosti a to nárůst materiálního blahobytu, urbanizace⁹, mobilita¹⁰, nárůst kvality proti subjektivnímu vnímání nedostatku volného času, hromadná výchova, individualismus¹¹, konzumní orientace.¹²

1.4 Funkce volného času

Problematika zabývající se funkcemi volného času je ve společenských vědách jednou z nejstarších a nejdiskutovanějších. V odborné literatuře jich můžeme najít nespočet odlišných členění.

⁸ HODAŇ B., DOHNAL T., *Rekreologie*, 2.vyd., Olomouc 2008, ISBN 978-80-244-2197

⁹ Urbanizace- soustředování hospodářského i kulturního života do velkých měst na úkor venkova. www.abz.cz, slovník cizích slov

¹⁰ Mobilita- pohyblivost, schopnost pohybu, přemístitelnost. www.abz.cz, slovník cizích slov

¹¹ Individualismus- zdůrazňování jedince, jeho významu, zájmů. www.abz.cz, slovník cizích slov

¹² ŠERÁK, Michal. *Zájmové vzdělávání dospělých*. 1. vyd. Praha : Portál, 2009, s. 36. ISBN 978-80-7367-551-6.

„Všeobecně přijímané a často citované jsou tři základní funkce, které má volný čas plnit podle M. Hradečné:

- *zábava (souvisí s uspokojováním, osobních potřeb, osvobození od nudy),*
- *odpočinek (dušení i fyzická relaxace, kompenzace únavy, obnovení síly),*
- *vlastní rozvoj osobnosti člověka (osvobození od automatismu)“¹³*

Jde však o triviální rozdělení, které nepodává komplexní představu o všech možnostech, které jim trávení a prožívání volného času nabízí.

Podrobnější kategorii využívá M. Vážanský (1996), který uvádí výčet funkcí následovně:

- *„rekreace- zotavení, shromažďování sil, psychické uvolnění, osvěžení,*
- *kompenzace- rozptýlení, potěšení, vyrovnání nedostatků, vědomé zřeknutí se pravidel a norem, bezstarostnost),*
- *edukace- potřeba poznání, další vzdělávání, touha po zážitcích, výměna rolí),*
- *kontemplace- potřeba klidu, rozjímání, čas pro sebe sama, autoreflexe),*
- *komunikace- potřeba sdělení, kontaktu, vyhledávání sociálních vztahů, pospolitost, empatie, láska),*
- *integrace- potřeba společenských vztahů, hledání emocionální jistoty, pocit sounáležitosti, rituály, tradice, kolektivní vědomí),*
- *enkulturace- potřeba kreativního rozvoje, nezávislý růst schopností, tvůrčí uplatnění, fantazie, spontaneita)*

¹³ Vlastní poznámky

- *participace- potřeba angažovanosti, vlastní iniciativa, potvrzení sebe samého, spolurozhodování, kooperace, spoluodpovědnost)*

Tyto funkce tvoří jeden celek vzájemně propojených oblastí, které jsou dvojího charakteru. Individuální charakter mají rekreace, kompenzace, edukace a kontemplace a všeobecný charakter mají převážně komunikace, integrace, participace a enkulturace.“¹⁴

1.5 Faktory ovlivňující volný čas

Kvalitní zabezpečení trávení volného času ovlivňují veškeré faktory, které mohou na jedince působit. Volným časem můžeme kompenzovat případné nedostatky faktorů rodinného prostředí. Například školského systému a dalších vlivů.

Rodina má zde zcela dominantní a primární postavení, díky ní si osvojujeme aktivity ve volném čase svým výchovným působením, ale i každodenním životem.

Nejvýznamnější faktory, které ovlivňují jedince při trávení volného času jsou: pohlaví, věk, zdravotní stav, fyzická kondice, psychické aspekty, rodinný stav, výše dosaženého vzdělání, povolání, příslušnost ke společenské vrstvě, životní styl, hodnotová orientace, materiální zabezpečení, místo bydliště a mnoho dalších faktorů, které na nás působí a určují nám směr našeho života a celkové postavení k civilizaci.

1.6 Využívání volného času

Využívání volného času je důležité rozdělit podle generace: na starší a mladší, protože každá generace tráví volný čas jiným způsobem. Tento rozdíl je dán: zkušeností, samostatností, rozdělením či sestavením a trávením všedního dne.

U mladších jedinců není zcela rozvinuta:

¹⁴ ŠERÁK, Michal. *Zájemové vzdělávání dospělých*. 1. vyd. Praha : Portál, 2009, s. 29 - 30. ISBN 978-80-7367-551-6.

- schopnost samostatnosti v trávení volné chvíle
- množství a uspořádání běžného dne
- chybí struktura činnosti ve volném čase a finanční možnosti.

Aby byl volný čas kvalitní musí si jej jedinci dobře rozvrhnout a po té jej budeme vnímat za dostatečný. V jiném případě za nedostatečný či přebytečný. V případě nedostatku či nadbytku mohou nastat určité potíže:

- Přetěžování školními povinnostmi
- Velké množství zájmových činností nebo provozování některé ze zájmových činností na vrcholové či špičkové úrovni
- Pracovní povinnosti
- Dojíždění do školy, za prací
- Nevhodné rozvržení denních aktivit apod.

To vše může vést k únavě, neklidu, nervozitě až stresu.

Problematický je i nadbytek volného času, kdy jej neumíme využít. V tomto případě má jedinec problém s jeho řešením. Ve většině případů se nadbytek volného času tato řeší nahodile ve skupinách vrstevníků. Ve většině těchto skupin se žádné činnosti účastníci nevěnují. Obecně lze konstatovat, že mládež má více volného času než dospělí.

1.7 Problémy spojené s volným časem

Rysem této problematiky je skutečnost, že jistá část populace nemůže realizovat svůj volný čas. Většinou ze dvou důvodů: chybí jim odpovídající možnosti (malá nabídka volnočasových aktivit, málo zařízení, prostorů atd.) nebo některé naše rodiny se potýkají s velmi složitou ekonomickou situací a výdaje na volný čas patří mezi první škrty v rodinném rozpočtu.

Jinou pochybností je, že převážná část mládeže volný čas má a často by chtěla i mohla jej plně využívat, ale nedokáže to. „*Mladí se neumějí*

orientovat v nabídce, jsou bezradní jak s časem naložit, chybí jim potřebné informace, dovednosti a návyky. Tím se ovšem otevírá prostor pro „nudu“ a asociální činnosti. Dalším problémem moderní doby je negativní fenomén zvaný medializace, která má vliv na dospívající generaci. Ta vyrůstá pod tlakem masové kultury a to především televize a počítačů, kdy nemusí vynaložit jakéhokoliv námahu, zatímco sport a ostatní aktivity jsou pro velkou část mládeže příliš namáhavé.“¹⁵

1.8 Možné kroky k nápravě

Je třeba nabízet nové abstraktivní a prožitkové činnosti, např. netradiční a adrenalinové sporty, které více vyhovují současné mentalitě mládeže. Zaujmou a mohou pomoci v aktivizaci jedince nejen pro pohyblivou činnost. Nabídka těchto aktivit poslední dobou zvolna vzrůstá.

Velmi progresivním krokem je znovuotevření většiny venkovních hřišť v době po vyučování a o víkendech široké veřejnosti, včetně organizování různých turnajů a soutěží.

„Jedním z možných kroků ke zlepšení situace je další vzdělávání profesionálních a dobrovolných pracovníků pro sféru volného času, a to jak formou kurzů a licencí, tak studiem na vyšších odborných školách a vysokých školách.“¹⁶

¹⁵ HÁJEK, Bedřich; HOFBAUER, Břetislav; PÁVKOVÁ, Jiřina. *Pedagogika volného času*. Praha: Univerzita Karlova v Praze- Pedagogická fakulta, 2003. 105 s. ISBN 80- 7290-128-1

¹⁶ VÁŽANSKÝ, Mojmir. *Základy pedagogiky volného času*. Brno : Paido, 1995., s. 52 - 57

2. Volný čas a životní styl

Životní styl je určitým ukazatelem, jak a kdo využívá volný čas.

Pojem životní styl sám o sobě je složitý. Životní styl můžeme definovat různým způsobem: je to způsob života, aktivní forma života, hodnotová orientace, projev chování a mnoho dalších spojení.

Celý životní styl lze posuzovat mimo jiné z hlediska volného času a hospodaření s ním. Každý člověk má svůj individuální systém hodnot, který se utváří vlivem životních podmínek a aktivitou jedince. Velkou roli tu zastává rodina. Právě rodinu spojujeme se zkušenosti jak využívat volný čas, protože v rodině získáváme první vzory. Děti se učí žít určitým způsobem, který přebírají a napodobují.

„Pro formování vztahu k volnému jsou důležité některé skutečnosti:

- *O jaký typ rodiny se jedná, jaký je způsob rodinného soužití, zda se jedná o rodinu malou nebo velkou, uzavřenou či otevřenou, jaký je věk rodičů i dětí, počet dětí jejich pohlaví, styl rodinné výchovy a tak dále.*
- *Jaké jsou zájmy rodičů, jak si je navzájem tolerují, jaký význam se jim přikládá, i kolik finančních prostředků jsou svým koníčkům celé rodiny ochotni věnovat.“¹⁷*

Rodiny se od sebe odlišují právě svým životním stylem a jeho způsobem využití. Základní návyky a postoje si všichni přenášíme ze své původní rodiny. Proto dalším významným hlediskem je výběr životního partnera a tolerance se zájmy, tím se zkvalitňuje vztah. Kvalitní osobní záliby člověka jsou velkou celoživotní oporou.

Z hlediska času lze členit osoby podle toho, jakou hodnotu volnému času přisuzují. Pro některé lidi je největší hodnotou práce, volný čas někdy

¹⁷ PÁVKOVÁ, Jiřina. Pedagogika volného času. 3. vyd. Praha: Portál, 2002., s. 30. ISBN: 80-7178-711-6.

posuzují dokonce jako něco nepatřičného a nesprávného. Plnění povinností chápou jako své jediné životní poslání, často sami sebe přetěžují a nedokážou odpočívat bez výčitek svědomí. Opakem jsou lidé, pro které je podstatou životní náplně koníček nebo různá zábava. Pracovní povinnost chápou jako zlo, kterého se snaží, co nejrychleji a nejsnadněji se jej zbavit a konečně se věnovat svým zájmům. Samozřejmě, že ideálem by byla vyváženost mezi pracovními povinnostmi a volným časem, poněvadž obě tyto oblasti v životě mají své místo.

Podstatným ukazatelem životního stylu jsou i sociální interakce, vztahy s lidmi všude kolem nás jak jednotlivci, sociální skupiny, tak celá společnost. Zde je důležité s kým volný čas trávíme. Někdo dává přednost raději samotě, jiní jsou raději v menším okruhu přátel a další mohou vyhledávat rušnější společenskou skupinu. Nejpříznivějším stavem je uvedení rovnováhy v oblasti povinností a volného času.

„Jedním z cílů výchovy je naučit člověka rozumně využívat volný čas, formovat jeho zájmy, podporovat centrální, hluboký, celoživotní zájem.“¹⁸

¹⁸ PÁVKOVÁ, Jiřina. Pedagogika volného času. 3. vyd. Praha: Portál, 2002., s. 30 – 32. ISBN: 80-7178-711-6.

3. Vztah výchovy a volného času

3.1 Pojmy k výchově a volnému času

Věda o výchově ve volném čase a teorie výchovy ve volném čase je společenskovední obor. Mnohdy nazývaná výchovou mimo vyučování. Výchova ve volném čase směřuje k rozvoji volnočasových postojů, hodnot, znalostí, dovedností a východisek, využívá četných strategií – od poradenství, animace, vzdělávání až k obhajování – i účinných prostředků (umění, hudba, sporty atd.)

„Termín výchova je nejčastěji definován jako záměrné, cílevědomé, dlouhodobé působení vychovávajícího na vychovávaného v pozitivním smyslu.“ Shodně se dá vyvodit právě pojem výchova ve volném čase, kde rovněž jsou hlavními znaky záměrnost a cílevědomost, avšak má své specifické cíle a specifické podmínky.

*„Souvislost mezi pojmy výchova a volný čas se dá vyjádřit trojím způsobem. a) **Výchova pro volný čas** (k volnému času) směřuje k cíli výchovy. Podstatou je utváření, rozvíjení a kultivování schopností, dovedností, motivace a kompetencí pro hodnotné využívání volného času. Termín b) **výchova ve volném čase** bere v úvahu specifické podmínky. Je součástí výchovného působení v té části lidského života, o které může člověk relativně svobodně rozhodovat. Pojem c) **výchova volným časem** označuje aktivity ve volném čase, příslušné instituce, použité metody a formy jako prostředky výchovy.“¹⁹*

Zmíněné tři body, které vyjadřují vztah mezi výchovným procesem a volným časem. Můžeme rozlišovat z pohledu, co chceme zdůraznit, zda výchovné cíle, podmínky výchovy či prostředky výchovy.

Výchova ve volném čase je velice užívaným pojmem a často se zaměňuje s termínem výchova mimo vyučování, který vystihuje celou oblast výchovy

¹⁹ HÁJEK, Bedřich; HOFBAUER, Břetislav; PÁVKOVÁ, Jiřina. *Pedagogické ovlivňování volného času: současné trendy*. 1. vydání. Praha: Portál, 2008. ISBN 978-80-7367-473-1. s. 67

děti v období školní docházky, jak na základní, tak na střední škole i v době po vyučování. „Mnozí odborníci mají proti jeho využívání námitky, zejména kvůli negativnímu vymezení oblasti výchovného působení. Pojmy výchova ve volném čase a výchova mimo vyučování jsou si blízké, ale ne totožné.“²⁰ Z důvodu, že výchova mimo vyučování je spojena pouze se studiem zatímco výchova ve volném čase je rozsáhlejší a uplatnitelná u všech věkových kategorií, což znamená, že nezahrnuje pouze výchovu dětí a mládeže, ale i dospělých a seniorů.

3.2 Funkce výchovy ve volném čase

„Oblast výchovy ve volném čase, v době mimo vyučování má své zvláštnosti v oblasti cílů, podmínek i pedagogických prostředků. Má i své specifické funkce. Lze vymezit funkci výchovně - vzdělávací, zdravotní, sociální a preventivní. Jednotlivé typy zařízení, institucí, organizací pro výchovu ve volném čase, v době mimo vyučování plní tyto funkce v různé míře, různými způsoby podle svého poslání.“²¹

Za prioritní funkci se v dnešní době považuje funkce výchovně – vzdělávací a je na ni kladen největší důraz. „Jednotlivé druhy zařízení a institucí pro výchovu mimo vyučování, ve volném čase se na plnění této funkce podílejí podle legislativně vymezeného poslání a specifických možností. Spočívá v záměrném a cílevědomém formování osobnosti vychovávaných jedinců, dosahování reálných cílů pomocí promyšleně volených pedagogických prostředků.“ Zde se nám nabízí možnost působení na všechny složky osobnosti, tělesnou, psychickou i sociální, podle zaměření příslušné výchovné instituce. „Výchova ve volném čase zvláště umožňuje uspokojovat a kultivovat potřeby, usměrňovat, rozšiřovat

²⁰ HÁJEK, Bedřich; HOFBAUER, Břetislav; PÁVKOVÁ, Jiřina. *Pedagogické ovlivňování volného času: současné trendy*. 1. vydání. Praha: Portál, 2008. ISBN 978-80-7367-473-1. s. 67

²¹ HÁJEK, Bedřich; HOFBAUER, Břetislav; PÁVKOVÁ, Jiřina. *Pedagogické ovlivňování volného času: současné trendy*. 1. vydání. Praha: Portál, 2008. 70 s. ISBN 978-80-7367-473-1.

*a prohlubovat zájmy, objevovat a rozvíjet specifické schopnosti vychovávaných jedinců.*²² Zprostředkování zajímavých, rozmanitých a pestrých činností lze všechny individua motivovat k osobnostně i společensky žádoucímu využívání volného času, k osvojení nových dovedností a vědomostí, k uvědomění si významu celoživotního vzdělávání a tím se rozvíjejí poznávací procesy a utvářejí žádoucí rysy osobnosti.

Ve volnočasových aktivitách můžeme nacházet pocity uspokojení, příležitost k seberealizaci a kladnému hodnocení, dále získat nové zkušenosti z rozmanitých činností, ve kterých si lidé vytvářejí názor na život, společnost a svět kolem nás.

Další významnou funkcí je zdravotní funkce, která podporuje v době volného času zdravý duševní, tělesný a sociální vývoj.

„Dobrý zdravotní stav vychovávaných lze podpořit různými způsoby:

- *Usměrňování režimu dne tak, aby odpovídal lidským biorytmům a vyhovoval individuálním zvláštnostem člověka.*
- *Podněcování a poskytování příležitostí k vydatnému pohybu, nejlépe venku, na zdravém vzduchu. Jedním z cílů výchovy ve volném čase je, aby se pro lidi pohybové aktivity staly pravidlem a běžnou součástí časového režimu.*
- *Vedení ke zdravému stravování vytvářením a upevňováním zdravých stravovacích návyků.*
- *Pěstování a upevňování hygienických návyků.*
- *Dodržování zásad bezpečnosti práce.*“

Poslední sociální funkci plní jednotlivá zařízení a subjekty pro výchovu ve volném čase různými způsoby a v rozdílech míře. Na sociální funkci můžeme pohlížet z několika pohledů:

- *„Chápeme ji, jako péče o děti, zajištění jejich bezpečnosti, dohled, odpovídajícího zaměstnání k danému věku v době, kdy skončilo vyučování a rodiče jsou zaneprázdnění či v zaměstnání. Sociální*

²² HÁJEK, Bedřich; HOFBAUER, Břetislav; PÁVKOVÁ, Jiřina. *Pedagogické ovlivňování volného času: současné trendy*. 1. vydání. Praha: Portál, 2008. 71 s. ISBN 978-80-7367-473-1.

funkci, zde přejímá zvláště školská zařízení rovněž ve stejné míře plní tuto funkci i výchovná zařízení pro ústavní a ochranou výchovy a zařízení sociální péče.

- *Jiné pojetí můžeme pochopit tak, že lidé se dostávají do rozmanitých druhů sociálního prostředí. Naskytne se jim možnost navázat nové sociální vztahy, většinou s těmi, kterými je něco spojuje, jako zájmy, postoje, názory.*
- *Další sociální funkci ve volném čase lze chápat i jako možnost k vyrovnávání rozdílů mezi odlišnými materiálními a psychologickými podmínkami dětí v rodinách. Zde je možnost napravit děti z méně podnětných rodin či problematického rodinného prostředí.“²³*

V poslední době se stále více v různých zařízeních, institucích a v dalších vzdělávacích subjektech spojené s výchovou ve volném čase mluví o zdůraznění prevence spojené s negativními jevy, například závislosti na návykových látkách, agresivita, netolerance.

3.3 Cíle a podmínky výchovy ve volném čase, v době mimo vyučování

„Základním znakem výchovy je její cílevědomost.“²⁴ Právě cílevědomost by měl dodržet pedagog, který by si měl v každé fázi výchovného působení stanovit přiměřené cíle, zvolit si vhodné prostředky, jimiž bude možné cílům dosáhnout, a zhodnotit výsledky svého snažení. Důležité je stanovení si výchovných cílů, které mohou mít různou míru obecnosti. Dále vymezujeme dílčí cíle, které lze formulovat podle různých hledisek, například podle druhu výchovné instituce, věku vychovávaných, složek osobnosti, složek výchovy, druhu činnosti, ale také z hlediska pedagoga či účastníka činnosti.

²³ HÁJEK, Bedřich; HOFBAUER, Břetislav; PÁVKOVÁ, Jiřina. *Pedagogické ovlivňování volného času: současné trendy*. 1. vydání. Praha: Portál, 2008. 72 s. ISBN 978-80-7367-473-1.

²⁴ HÁJEK, Bedřich; HOFBAUER, Břetislav; PÁVKOVÁ, Jiřina. *Pedagogické ovlivňování volného času: současné trendy*. 1. vydání. Praha: Portál, 2008. 72 s. ISBN 978-80-7367-473-1.

Výchova ve volném čase má své specifické obecné i dílčí výchovné cíle. Všeobecným cílem výchovy ve volném čase, mimo vyučování je naučit jedince hospodařit se svým volným časem, umět ho využívat, vhodně oceňovat jako významnou hodnotu. Z obecných cílů lze odvodit řadu dílčích cílů, kupříkladu naučit jedince odpočívat a rekreovat, rozvíjet jeho zájmy a specifické schopnosti, uspokojit a kultivovat jejich potřeby, schopnost uspořádání si režimu dne, vést je ke zdravému životnímu stylu a podporovat v něm ideu celoživotního vzdělávání.

„Výchovný proces probíhá ve složitých podmínkách. Lze odlišit podmínky vnitřní a vnější. Vnitřními podmínkami se rozumí zejména věkové a individuální zvláštnosti vychovávaných. Vnější podmínky zahrnují prostory, materiální vybavení, působení významných jednotlivců i sociálních skupin.“²⁵

3.4 Podmínky výchovy ve volném čase.

Z hlediska zřetele na vnitřní podmínky je dobré mít na paměti, že pedagog ve volném čase má veliký prostor pro zjištění a poznání jednotlivce, aby byl schopen respektovat jeho věk a dále rozvíjet jeho individuální stránku osobnosti, zejména zájmy, schopnosti a potřeby. Vnější podmínky jsou také specifické právě kvůli prostředí, v němž výchova probíhá. Prostedí je rozmanité a proměnlivé nemá tedy stálé místo. Prostedí má tyto požadavky z důvodu odlišnosti výchovných záměrů a druhů činností, které se v nich odehrávají. Pro zjišťování zmiňovaných vnitřních a vnějších podmínek výchovy pedagog využívá metody pedagogické diagnostiky: pozorování, rozhovor, analýzu výsledků činnosti je možné využívat i ostatní diagnostické metody.

3.5 Požadavky na realizaci výchovy ve volném čase

Pro potvrzení účinnosti výchovy nám zajišťují stanovené požadavky, které působí na výchovu a mají odlišnou míru obecnosti. Tato obecnost požadavků je

²⁵ HÁJEK, Bedřich; HOFBAUER, Břetislav; PÁVKOVÁ, Jiřina. *Pedagogické ovlivňování volného času: současné trendy*. 1. vydání. Praha: Portál, 2008. 73 s. ISBN 978-80-7367-473-1.

často označena jako princip. Například lze uvést princip demokratičnosti, humanity, a spojení teorie a praxe, ale požadavky „konkrétnějšího rázu, které platí ve všech oblastech a formách výchovy, bývají označovány jako pedagogické zásady. Jsou to zejména zásady názornosti, cílevědomosti, soustavnosti, přiměřenosti, aktivity, trvalosti a vyzdvihování kladných rysů osobnosti.“²⁶

Vedle těchto principů a zásad, které jsou platné v celé oblasti výchovy, musíme také stanovit specifické požadavky pro různé oblasti výchovy (výchova ve volném čase, výchova mimo vyučování). Řadíme sem „princip pedagogického ovlivňování volného času, princip seberealizace, pestrosti a přitažlivosti činností, zájmovosti a zajímavosti, odpočinkového a rekreačního zaměření, citlivosti a citovosti, orientace na sociální kontakt, kvality a evaluace.“²⁷

„Základní pedagogické cíle, obsahy, podmínky a prostředky výchovy lze aplikovat do specifických podmínek výchovy ve volném čase. Požadavky kladené na kvalitu výchovného působení mají různou míru obecnosti, mezi specifické požadavky, které se týkají oblasti výchovy mimo vyučování, patří zejména požadavek pedagogického ovlivňování volného času a požadavek dobrovolnosti.“²⁸

²⁶ HÁJEK, Bedřich; HOFBAUER, Břetislav; PÁVKOVÁ, Jiřina. *Pedagogické ovlivňování volného času: současné trendy*. 1. vydání. Praha: Portál, 2008. 76 s. ISBN 978-80-7367-473-1.

²⁷ HÁJEK, Bedřich; HOFBAUER, Břetislav; PÁVKOVÁ, Jiřina. *Pedagogické ovlivňování volného času: současné trendy*. 1. vydání. Praha: Portál, 2008. 76 s. ISBN 978-80-7367-473-1.

²⁸ HÁJEK, Bedřich; HOFBAUER, Břetislav; PÁVKOVÁ, Jiřina. *Pedagogické ovlivňování volného času: současné trendy*. 1. vydání. Praha: Portál, 2008. 80 s. ISBN 978-80-7367-473-1.

4. Prostředí pro zájmové vzdělávání, výchovná a ubytovací zařízení a další subjekty pracující s dětmi

Volný čas je v současnosti spíše institucionalizovaný proces, kdy pro jedince je jednodušší vybrat si instituci, která zprostředkovává zajímavou činnost a vhodnou dobu pro její naplnění.

4.1 Prostředí, kde děti mohou trávit volný čas

Prostředí, kde děti a mládež tráví volný čas, je velmi rozmanité. Typy prostředí lze rozdělit takto:

- **Školy a školská zařízení, která jsou součástí škol**
 - a) školní družina
 - b) školní klub
- **Zařízení pro výchovu mimo vyučování, která nejsou součástí škol.**
 - a) domy dětí a mládeže, stanice zájmových činností, domovy mládeže
 - b) zařízení pro ústavní výchovu (např. dětské domovy)
 - c) další subjekty zabývající se výchovou ve volném čase (organizace dětí a mládeže, tělovýchovné organizace, zájmové svazy).
- **Domácí prostředí**
 - a) byt, dům, kde dítě s rodinou žije
 - b) nejbližší ohraničené okolí
- **Veřejná prostranství**
 - a) ulice, parky, veřejně přístupné hřiště, areály zdraví, přírodní prostředí, restaurace, kavárny, herny, diskotéky, koncertní sály, výstavní prostory, a mnoho dalších

„Většina mladých lidí se ve svém volném čase pohybuje střídavě ve všech typech těchto prostředí. Každé z nich má své výhody a nevýhody:

Výhody:

- *Možnost spontánních aktivit*
- *Bezpečnost*
- *Pedagogické vedení*
- *Proměnlivost materiálního i sociálního prostředí*
- *Dozor*
- *Prostředí zajišťující soukromí*
- *Vhodné vybavení pro volnočasové aktivity*
- *Kontakt s vrstevníky*
- *Volba užitečných aktivit*
- *Vhodné, pozitivní vzory*

Nevýhody:

- *Organizované činnosti*
- *Ohrožení bezpečnosti*
- *Bez pedagogického ovlivňování*
- *Jednotvárnost prostředí*
- *Bez dozoru*
- *Bez dostatečného soukromí*
- *Nedostatek vhodného vybavení*
- *Bez kontaktu s vrstevníky*
- *Nebezpečí volby nevhodných aktivit*
- *Nebezpeční negativních vzorů*

*Na základě těchto a možná i dalších kritérií je možné stanovit pozitivní i negativní znaky pobytu dítěte v konkrétním prostředí, negativní vlivy je zapotřebí omezovat a pozitivních využívat v míře co největší.*²⁹

Tímto můžeme rozsáhlou problematiku volného času zakončit. Jedinci v této době by si měli uvědomovat důležitost volného času, naučit se jej prožívat, užívat, relaxovat, ale také poznávat organizované aktivity či spontánní. Důležité je svůj volný čas prožívat naplno.

²⁹ HÁJEK, Bedřich; HOFBAUER, Břetislav; PÁVKOVÁ, Jiřina. *Pedagogika volného času*. Praha: Univerzita Karlova v Praze- Pedagogická fakulta, 2003. 105 s. ISBN 80- 7290-128-1

II. Praktická část

5. Zaměření na výzkumný problém

Nyní se zaměříme na výzkumnou oblast, kterou jsme prostudovali v předešlé obsáhlé kapitole. Seznámíme se vzorkem respondentů, kteří spolupracovali na výzkumném šetření. Také, kde bylo šetření realizováno a jaká je celková nabídka volnočasových aktivit v Zábřehu.

K zjišťování faktů byla využita explorační metoda anonymní dotazník, který byl následovně vyhodnocen a napomohl k potvrzení nebo vyvrácení předem stanovených pracovních hypotéz.

5.1 Cíl výzkumné práce

Cílem výzkumné práce je především srovnat žáky středních škol v Zábřehu, především odlišnost v jejich využití volného času. Zda se vůbec zajímají o svůj volný čas a o svoje volnočasové aktivity. Pokud takové aktivity provozují, tak z jakého důvodu, co je k tomu vede, jestli rodina, vrstevníci nebo jen jejich zájem o budoucí profese, další studium či vlastní uspokojení a blaho. Nadále zjišťování celkové nabídky volnočasových aktivit v městě Zábřehu, ale i na školách samotných.

5.2 Hypotézy práce:

Stanovení pracovních hypotéz se přímo odvíjí od výše uvedených cílů práce a vychází z vlastního pozorování, zkušeností a literárních poznatků. Stanoveny jsou tyto hypotézy:

H1: Středoškolská mládež je více spokojena s dostatkem volného času než s nedostatkem.

H2: Volnočasové aktivity se s narůstajícím věkem častěji mění než, aby zůstávaly stejné.

H3: Středoškolská mládež svoji volnočasovou aktivitou více směřuje k budoucímu využití než k pouhému uspokojení vlastního zájmu.

H4: Středoškolská mládež si volí volnočasové aktivity značně dle vlastního zájmu než podle druhých.

H5: Rodiče své děti značně podporují ve volnočasových aktivitách kladněji než záporněji.

6. Postup práce:

Výzkum proběhl tedy formou zodpovězení dotazníku při přímém dohledu u jeho vyplňování.

6.1 Popis zkoumaného vzorku:

Zkoumaný soubor respondentů byl uspořádán ze studentů prvních, druhých a třetích ročníků (15-20 let) středních škol v Zábřehu. První skupina byla složena ze 44 dívek a 1 chlapce. Konané na střední škole sociální péče a služeb - SŠSPaS (ulice P. Bezruče 2a) a druhá skupina na gymnáziu Zábřeh (ulice náměstí Osvobození 257/20), byla složena 37 dívek a 16 chlapců. Celkem do výzkumného šetření bylo zařazeno 98 studentů.

6.2 Popis nabídky volnočasových aktivit Zábřehu:

Zábřeh je městem s dlouhou kulturní tradicí, která příznivě ovlivňuje i dnešek. Nabídka v Zábřehu je široká ve všech oblastech, jak v kulturní, společenské, tak i ve sportu. Nabídky jsou organizovány v různých institucích či zařízeních.

- **Dům dětí a mládeže Krasohled Zábřeh**

Školská 349/9, 789 01 Zábřeh, zřizovatel: Město Zábřeh

Nabízí mnoho aktivit od nejmenších po dospělé. Pro věkovou skupinu středoškolské mládeže je to nabídka: školní hokej- „šprtec“, horolezectví, volejbal, plavání, mažoretky, keramická díla, tanec, programovací kroužek PC, přírodovědný kroužek- lovci pokladů, cvičení- pro snížení hmotnosti, zdravotní tělesná výchova, počítačový kurz, keramika, drátkování, pletení, patchwork, découpage, paličkování.

- **Základní umělecká škola**

Farní 9, Sušilova 41, 78991 Zábřeh, zřizovatel: Olomoucký kraj, příspěvková organizace

V současnosti je ve škole vyučován obor hudební, taneční, výtvarný a literárně dramatický. V **hudebním** oboru si žáci mohou vybrat hry na klavír, keyboard, akordeon, varhany, housle, violu, violoncello, kontrabas, kytaru,

zobcovou flétnu, příčnou flétnu, klarinet, saxofon, trubku, pozoun, lesní roh, tubu, bicí či zpěv. Všichni žáci mají možnost od vyšších ročníků navštěvovat komorní soubory, taneční orchestr - Junior Big band nebo školní Dechový orchestr. V **tanečním** oboru nabízíme možnost získávání základů klasického, lidového, moderního a scénického tance. **Výtvarný** obor umožňuje se rozvíjet pomocí výtvarných technik - kresba, malba, grafika, modelování a dekorativní činnost. Ve druhém cyklu studia mají žáci možnost seznámit se s teorií umění. V **literárně dramatickém** oboru si děti osvojují základy dramatického projevu i dětského přednesu, učí se zacházet s vlastním tělem, dechem, hlasem a výrazem.

- **Katolický dům**

Sušilova 38, 78991 Zábřeh

V Katolickém domě Zábřeh, v návaznosti na tradici, nabízí i v současné době možnost aktivního prožívání volného času dětem, mládeži ale i dospělým, stejně jako seniorům.

Nabídka zájmových činností je velice rozsáhlá a to cvičení pro ženy a dívky, francouzština, kondiční cvičení, letecko-modelářský kroužek, pěvecký sbor SVĚTÝLKO, střelecký kroužek

- **Zábřežská kulturní, s.r.o.**

Československé armády 835/1, 78901 Zábřeh

Zde probíhají spíše kurzy pro zájemce. Konají se kurzy jazykové: angličtina, španělština, němčina, pohybové: cvičení s prvky jógy, pilates, kalanetika, rehabilitační cvičení na míči, břišní tance, cvičení na míčích, zdravotní dopoledne cvičení, TAI-CHI, cvičení pro nastávající maminky, dopolední cvičení pro seniory. Dále také taneční pro mládež i dospělé

- **Domov mládeže při SŠSPaS Zábřeh**

Komenského 88, 789 22 Zábřeh

Knihovnický klub nabízí časopisy, výběr z více než 3000 titulů beletrie, poezie, dívčích románů, vědy, techniky, umění a historie, sportovní a relaxační

klub- možnost aktivního odpočinku, udržení kondice, relaxace (relaxační cvičení, kalanetika, stolní tenis, aerobic, cvičení s prvky jógy, kulečnick), kulturně - společenský klub- návštěva kulturních památek města Zábřeha, muzeí, divadelních a filmových představení, výstav, koncertů, poznávání kulturních a historických památek okolí, klub pohybových aktivit- rozvoj pohybových dovedností, upevňování tělesné zdatnosti, zvládnutí pravidel hry, relaxace, radost ze hry, rozvoj mravních vlastností, zvládnutí techniky míčových her (odbíjená, košíková, sálová kopaná), posilovna- možnost kondičního posilování, vhodné pro chlapce i pro dívky, aerobic, vytrvalostní cvičení, možnost formování postavy, spalování tuků, zlepšení úrovně zdatnosti, zlepšování tělesné kondice, tvarování těla i uvolňování svalů. Velice široká nabídka pro mládež navštěvující právě střední školy Zábřeh.

- **Sportovní organizace v Zábřehu**

Atletika:

OS – Sdružení Atletika Zábřeh

Zájmové kroužky:

Junák – svaz skautů a skautek ČR Zábřeh

Junák – svaz skautů a skautek ČR Zábřeh středisko Skalička

Hádankářsko-křížovkářský kroužek Koumáci

Letecko-modelářský kroužek mladých modelářů při LMK Zábřeh a Katolickém domě, Utopia Skates, Beerbikers

Kluby:

AMK Zábřeh

BC Zábřeh – basketbalový klub

Caska Invest – cyklistický oddíl

Český rybářský svaz, místní organizace Zábřeh

Klub českých turistů

Klub stolního hokeje SEVER Zábřeh

Kuželkářský klub

Letecko-modelářský klub Zábřeh

Plavecký klub
SK SULKO Zábřeh – fotbalový klub
SK Vodní sporty
SK Zábřeh
Sokolská župa Severomoravská
Sportovní club Malé kopané Zábřeh
Stáj Kyselý – jezdecký oddíl
TJ LOKO – oddíl stolního tenisu
TJ LOKO – šachový oddíl
TJ SOKOL Zábřeh
VSK SULKO Zábřeh – volejbalový klub

• **Kulturní organizace v Zábřehu**

Taneční soubory:

Klub společenského tance při Zábřežské kulturní, s. r. o.

Mažoretky Zábřeh při ZUŠ Zábřeh

Folklorní soubory:

Makovička - dětský soubor při DDM Zábřeh

Markovice

Pěvecký soubory:

Pěvecký soubor severomoravských učitelů

Pěvecký soubor severomoravských učitelek

Dětský pěvecký sbor Písnička 2. ZŠ Zábřeh

Dětský pěvecký sbor Slavík, Slavíček, 3. ZŠ Zábřeh

Dechové hudby:

Bludověnka

Brněnka

Collegium Bucinatorum

Veselá kapela

Dechový orchestr

Vašek a Petr (lidovky, country, pop)

Jazzové orchestry:

Moravia Big Band

Junior Big Band při ZUŠ Zábřeh

Slza

F.O.K. Zábřeh – Country music

Hudební sdružení Madalen

Alegroband

Rockové a taneční skupiny:

Pangea – The Beatles Revival Band

FEED BACK

PUNK FLOID, občanské sdružení

NO HONEY

Victoria

Divadelní soubory:

Václav, občanské sdružení

Divadelní soubor obce Zábřeh - Václavov

O. S. – Divadelní soubor města Zábřeh

DNO – Divadélko na okraji při KD Zábřeh

O. S. – Loutkářský soubor Klubíčko

Historické šermířské skupiny:

Šermířský spolek Zábřeh

Ostatní:

Klub Ve Zdi

Společenské centrum ALFA,

dětský klub ARCHA

Společenské centrum ALFA,

Beny klub

Volné seskupení studentů

Klub filmových amatérů a cestovatelů Zábřeh

Služby:

D-Agency Zábřeh (zvuk, světla, pyro, disko, akce na klíč)

6.3 Organizace práce:

V této práci byla tedy použita metoda dotazníku. Dotazník byl rozdán 98 žákům středních škol v měsíci únor 2010 na vybraných středních školách v Zábřehu (viz. kapitola 6.1.). Obsahuje 10 položek typu, otevřených, uzavřených i polootevřených otázek. Data byly shromážděny během 14 dnů.

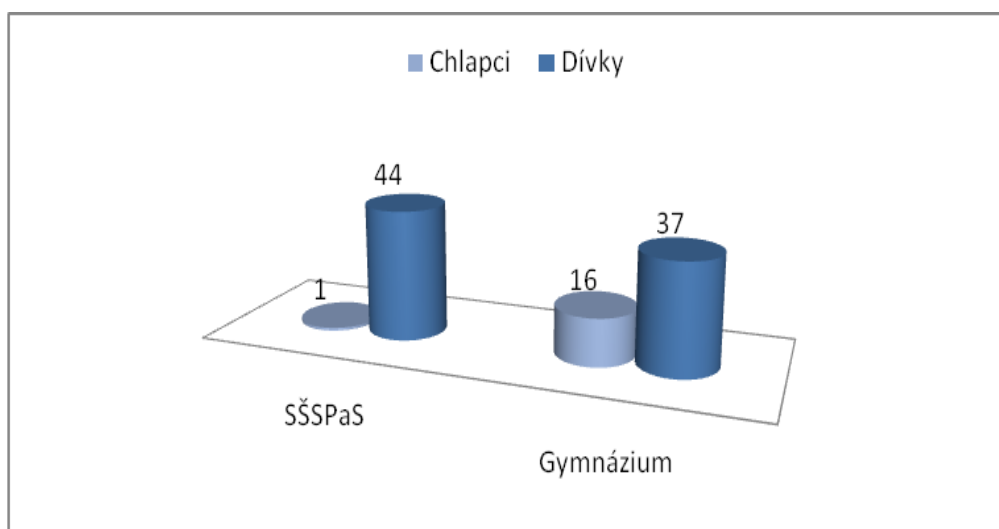
Samotné šetření proběhlo ve vyučovací hodině při dohledu učitele, který měl vyučující hodinu. Studentům jsem se nejdříve představila a vysvětlila důvod mé návštěvy u nich. Poté jim byly sděleny pokyny k vyplnění dotazníku. Dotazník studenti vyplňovali samostatně a anonymně. V případě, že se objevily nějaké nejasnosti, mohli se studenti zeptat a otázka jim byla zodpovězena. Vyplňování dotazníku nebylo časově limitované, ale mnou odhadnutá a vypočítaná doba potřebná k vyplnění dotazníku je asi 15 minut. Následně byly dotazníky zpracovány a vyhodnoceny.

7. Výsledky šetření

Údaje z dotazníkového výzkumu byly přepsány do vyhodnocovacích listů v programu Microsoft Excel. Výsledky byly interpretovány ve formě grafů, které znázorňují přehled některých otázek z dotazníku.

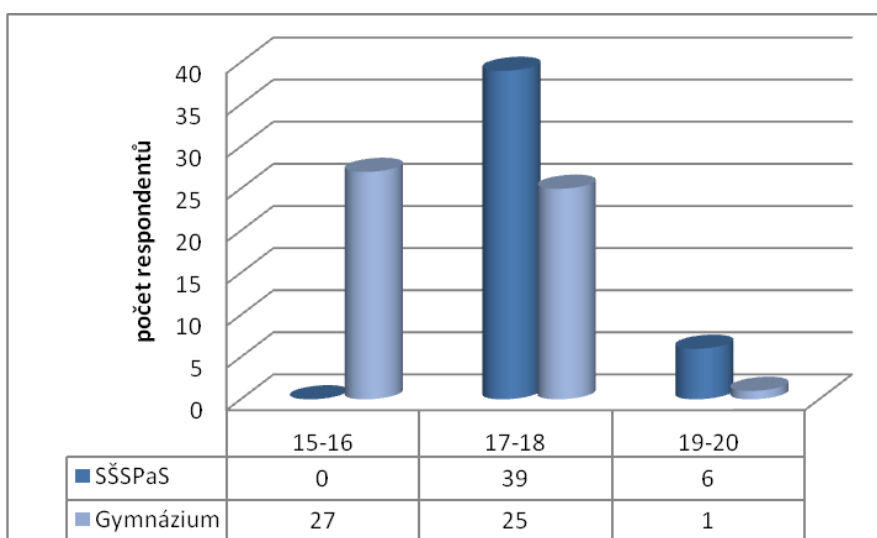
7.1 Vyhodnocování dotazníkového výzkumu:

Graf č. 1. Struktura pohlaví dotazovaných

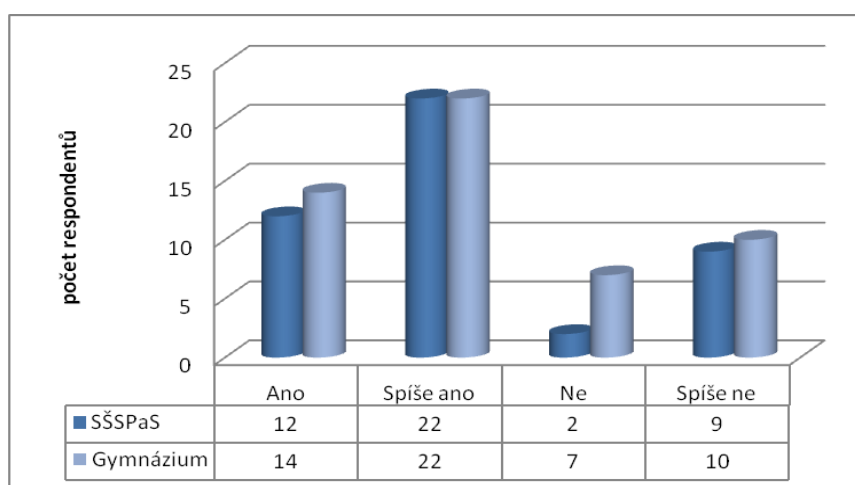
Z první dotazované otázky jsme zjišťovali pohlaví respondentů. Z celkového počtu 98 dotazovaných bylo na SŠSPaS 44 dívek a 1 chlapec a na gymnáziu 37 dívek a 16 chlapců. Většina dívek byla předpokládána z důvodu výzkumu na SŠSPaS, kde je vyšší počet dívek evidentní z důvodu specializace školy.

Graf č. 2. Struktura věku dotazovaných

Z druhé položené otázky jsme zjišťovali věk respondentů. Výzkum byl prováděn v prvních, druhých a třetích ročnících středních škol. Věková hranice je od 15 let do 20 let. V uvedeném grafu je věk znázorněn v přesných číslech. Z ostatních výsledných položek jsem zjistila, že věk nyní nehraje důležitou roli, jelikož z uvedených dat středoškolská mládež vykonává činnosti převážně stejné.

Graf č. 3. Spojen se čtvrtou otázkou: Je Váš čas pro zájmové aktivity uspokojivý?

Výsledky dle obou škol jsou z uvedených počtů takřka shodné. Což znamená, že respondenti když studují jiný studijní obor či školu jsou shodně více spokojeni se svým volným časem, který jim zbývá pro jejich zájmové aktivity.

Tato otázka sloužila k zjištění pracovní hypotézy H1:

Středoškolská mládež je více spokojena s dostatkem volného času než s nedostatkem.

Ze zjištěných údajů byla pracovní hypotéza H1 potvrzena.

Otázka číslo pět, na kterou respondenti odpovídali.

Z páté otázky jsem mohla vyzorovat určitou změnu zájmových aktivit, jelikož respondenti měli vypsát své zájmové aktivity, které jim vyplňovali čas dříve a které nyní a kde činnost probíhá. Mohla jsem tedy sledovat určitou změnu vývoje, ale také rozdílnost mezi školami navzájem.

- **SŠSPaS**

Respondenti z této školy, jak jsem již zmínila, jsou většinou dívky až na jednoho chlapce. Celkové zhodnocení jejich aktivit je tedy následující.

Dříve při docházení na základní školy se většina věnovala hudbě a to zejména hraním na hudební nástroj (kytara, piáno, elektrické varhany, flétna), zpěv a také ve velkém počtu tanci. Další velkou oblastí byl sport. Ve sportu se většinou věnovali aerobiku, volejbalu, cyklistice, plavání, zimním sportům, ale také atletice a gymnastice. Poslední je výtvarná oblast často konaná na základních školách a to díky výtvarným kroužkům a keramice. Pár jedinců se také věnovalo turistice, jízdě na koni a dobrovolné činnosti.

V současnosti se poměrně velký počet respondentů přestalo zabývat hudbou, tancem, ale i výtvarnou činností. Za to velký přesun byl ke sportovní aktivitě. Zejména návštěvy fitness center, kde cvičí spinning, aerobik, jóga, pilates. Velice oblíbená je i jízda na kolečkových bruslích. Mírný vzrůst v turistice, zimních sportech a taktéž vzrostl zájem o čtení, přátelé, párty a počítače.

Respondenti jsou aktivní, téměř každý rád koná nějakou aktivitu, ale menší problém vidím v jejich konání z důvodu místa bydliště. Většina je dojíždějících či na internátu a byli zvyklí provádět činnost v místu bydliště a v Zábřehu jsou aktivní minimálně.

- **Gymnázium**

Respondenti na gymnázium mají větší poměr chlapců od SŠSPaS, ale i tak je dívek více. Nyní tedy zhodnotíme jejich aktivity. Opět čemu se věnovali v minulosti a čemu nyní.

Dříve se studenti gymnázia nejvíce věnovali hudbě a to zpěvu, hře na nástroj a velice oblíbený byl tanec. Sportovně aktivní studenti taktéž byli hlavně chlapci ve fotbale a florbalu. O něco méně se většina věnovala aerobiku, tenisu, stolnímu tenisu, běhu, cyklistice a plavání. Zajímavé mi přišli aktivity jako karate, judo, thaibox, kidbox, ale tomu to se věnovali jedinci pouze individuálně. Dříve se také na základních školách věnovali výtvarnému a keramickému kroužku. Dále se jedinci ve větším počtu věnovali četbě, skautingu, mažoretkám. Malá skupinka lidí chodila do náboženství, věnovala se již jazykům, péči o koně a počítačům.

Nyní jejich koníčky a zájmové aktivity ustupují do ústraní a spousta studentů uvedlo, jako svoji zájmovou aktivitu právě gymnázium. Ostatní se věnují v menším počtu neustále sportu a hudbě. Ostatní se věnují zájmovým aktivitám spíše jednotlivě v různých oblastech. Nejvíce byla uvedena četba, péče o koně, tenis, cyklistika, ale nově přibilo pletení, myslivost, focení, křížovky, počítačová grafika a motorka.

Respondenti na gymnázium jsou většinou přímo ze Zábřehu či blízkého okolí nejčastěji Mohelnice. Jejich aktivita se ubírá ke studiu, ale většina alespoň tu jednu zájmovou aktivitu má a snaží se ji udržet.

S touto dotazovanou položkou se spojuje pracovní hypotéza H2:

Volnočasové aktivity se s narůstajícím věkem častěji mění než aby zůstávaly stejné.

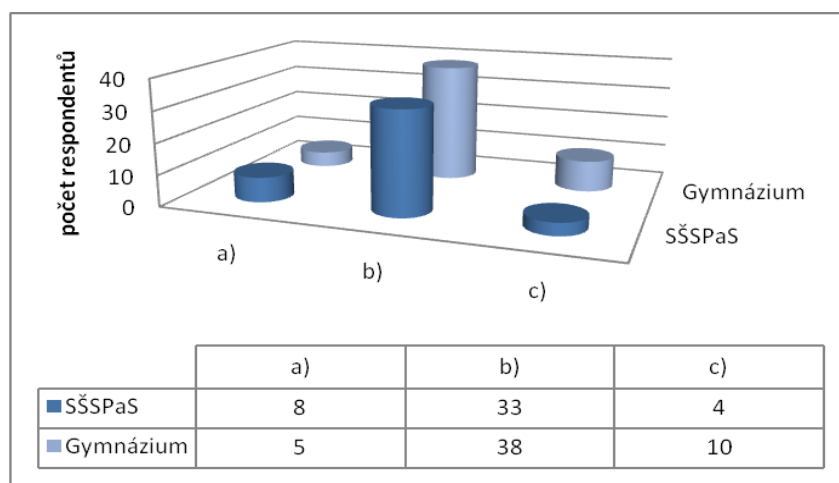
Z výše zmíněných údajů je pracovní hypotéza H2 je potvrzena.

Graf č. 4. Spojen s otázkou číslo šest: Směřují tvoje zájmové aktivity k Vaší budoucí profesní dráze či k dalšímu studiu?

a) Ano, chci pracovat/chci studovat....., proto se věnuji.....

b) Asi ne, ale může mi to být prospěšné do budoucna

c) Ne

První možnost na gymnáziu zvolilo pět respondentů, kteří se ve dvou případech věnují jazykům z důvodu dalšího studia na vysoké škole oboru angličtiny, další dva respondenti se věnují gymnáziu, protože chtějí dále studovat na vysoké škole a poslední respondent se věnuje počítačům, jelikož chce studovat počítačovou grafiku.

První možnost na SŠSPaS byla zvolena osmi respondenty, kteří se chtějí ve dvou případech věnovat studiu a četbě z důvodu dalšího vzdělávání na vysoké škole, jeden respondent se věnuje četbě alternativní medicíny z důvodu zájmu o její studia, další dva respondenti se věnují sportu a zlepšení své kondice z důvodu zájmu studia na vojenské škole a na trénink a sport. Dva poslední respondenti studují tuto školu a snaží se více komunikovat a poznávat lidi, poněvadž s nimi chtějí pracovat.

Většina respondentů z obou škol zvolila druhou odpověď. Což znamená, že jejich zájmové aktivity jsou spíše naplněny oblíbenou činností, které naplní jejich očekávání v této chvíli, ale mohou být prospěšné i do budoucna.

Třetí odpověď s jasností odpovídali jedinci, kteří dělají svoji oblíbenou zájmovou činnost pro svoje uklidnění či pobavení bez jisté potřeby do budoucna.

Tato položka směřovala k pracovní hypotéze H3:

Středoškolská mládež svoji volnočasovou aktivitou více směřuje k budoucímu využití než k pouhému uspokojení vlastního zájmů.

Hypotéza H3 dle zjištěných údajů byla vyvrácena.

Otázka pod číslem sedm byla směřována k tomu, co respondentům schází za zájmové aktivity v Zábřehu.

- **SŠSPaS**

Většina studentů je nespokojená nebo spíše postrádá hlavně plavecký areál, sportovní aktivity, jako míčové hry (volejbal, házenou, fotbal), aerobik, sportovní kroužek, cyklostezku, horolezeckou stěnu, bruslařskou dráhu na in-line brusle. Individuálně by byl zájem o ruční práce, šachy, rozšířenou výuku jazyků, různé přednášky na odborná témata, dramatický kroužek a zájem by byl i o kurz sebeobrany.

Menší část však je v celku spokojená a nic jí neschází z důvodu trávení svých zájmových aktivit v místě bydliště a v Zábřehu žádné aktivity nevyhledávají. Úplná spokojenost byla uvedena pouze u dvou respondentů.

- **Gymnázium**

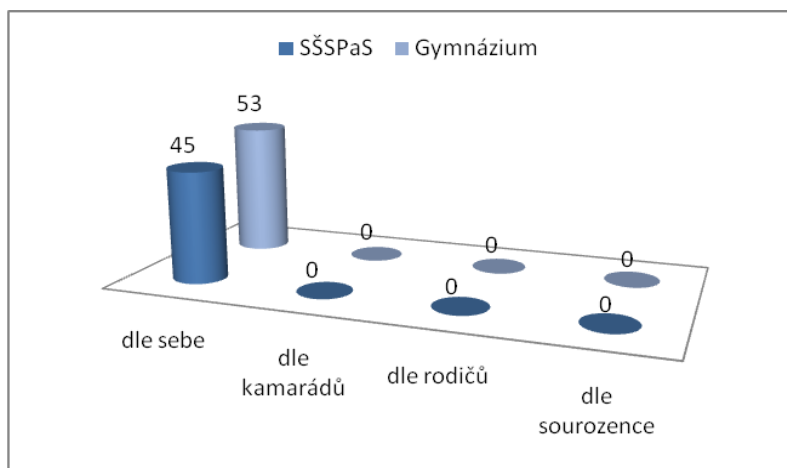
Respondentům z gymnázia většinou nic nechybí a jsou spokojeni nebo nejsou ze Zábřehu, tak jim nic neschází.

Nespokojená menšina by chtěla více tance (street dance, hip-hop), dále se nejvíce zmiňovali o sportovních aktivitách, jako o posilovně, stolním tenise, bowlingu, atletice, volejbalu, aerobiku, ale dle mých zkušeností z bádání vím, že tyto všechny aktivity Zábřeh poskytuje. Dále mají zájem o step, balet, sportovní, vědecký, debatní kroužek, ale také literární, fantasy kroužek. Zájem by byl také o horolezeckou stěnu či in-line dráhu. Velice zajímavé byly

zmíněné aktivity, jako kroužek vaření čínského čaje, parašutismus, šerm či lukostřelba.

Jedinci často postrádají aktivity, které ale Zábřeh poskytuje. Problém bude nejspíš ve špatné informovanosti studentů či špatném informování Zábřežských poskytovatelů aktivit.

Graf č. 5. Spojen s otázkou čísla osm: Zájmové aktivity si volím:

Výsledky na obou školách mají shodný výsledek. Většina respondentů se tedy o svůj volný čas zajímá sama a volí si aktivity, které naplňují jeho samotného. Můžeme zde vyvodit i to, že jedinec se stává dospělým a osamostatňuje se, dle svých potřeb.

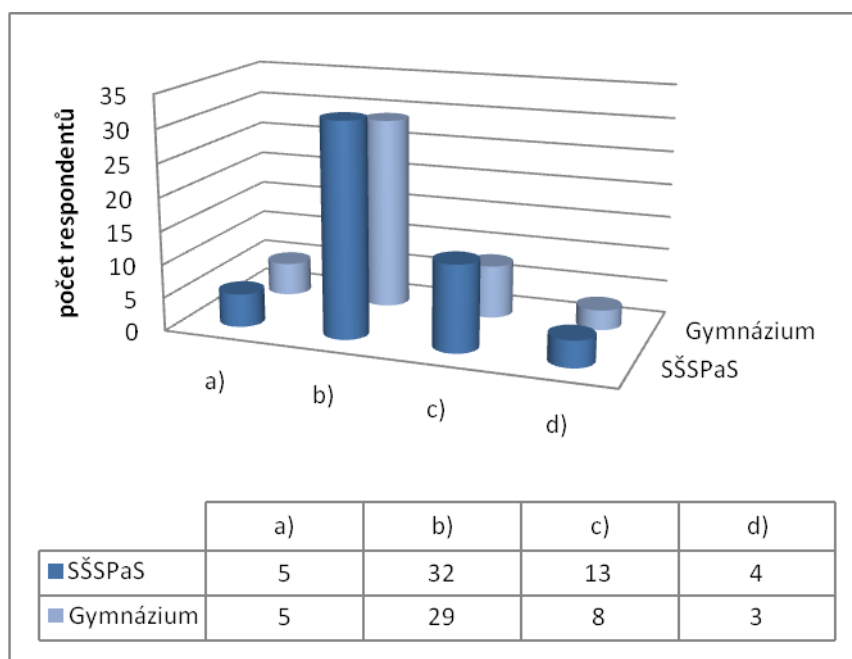
Otázka pod číslem osm směřovala k pracovní hypotéze H4:

Středoškolská mládež si volí volnočasové aktivity značně dle vlastního zájmu než podle druhých.

Výsledky grafu poukazují na jasné potvrzení hypotézy.

Graf č. 6. Spojen s devátou otázkou: Jsou rodiče spokojeni Vaším trávením volného času? Z důvodu obsáhlosti možností, které si jedinec mohl zvolit, budou vypsány níže.

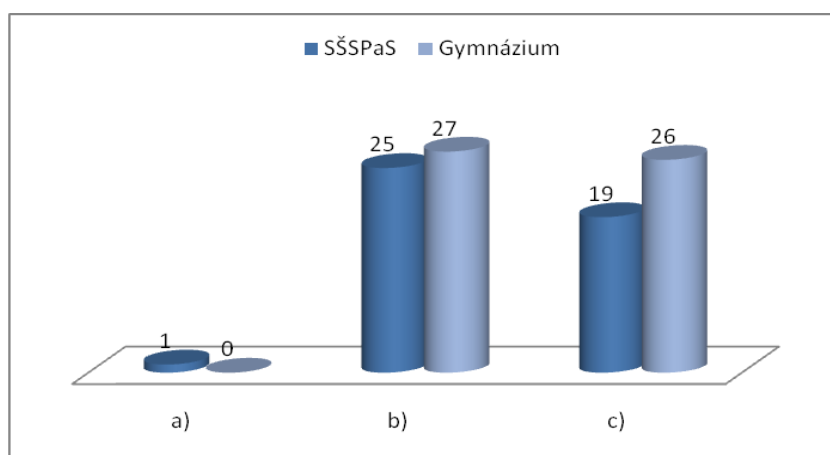
- a) Ano, trávíme jej často společně
- b) Asi ano, ale chtějí mít o něm přehled
- c) Asi ne, nechávají to na mě
- d) Ne

U předposlední položky se již zajímám o názor rodičů jejich dospívající mládeže. Výsledky na obou školách jsou opět téměř totožné, proto nelze vyvodit opět určitý rozdíl mezi středoškolskou mládeží, jak na SŠSPaS, tak na Gymnáziu. Můžeme tady poukázat, že jsou i tací, co s rodiči tráví svůj volný čas i když v tomto věku se jedinec spíše orientuje k vrstevníkům. Další nejpočetnější skupinou je ta, co už tráví svůj čas samostatně, ale rodiče chtějí mít o něm ještě přehled z pochopitelného důvodu bezpečnosti a ochrany svých dětí. Nakonec další dvě skupinky menšího počtu, které si myslí, že rodiče již moc nezajímá jejich volný čas.

Graf č. 7. Spojujeme se závěrečnou otázkou pod číslem deset: Mají rodiče problém financovat Vaše zájmové aktivity? Nyní opět zaznamenám i možnosti výběru z důvodu obsáhlosti stanovených možností.

- a) Ano, musím dělat to, co není finančně náročné
- b) Možná, ale snaží se mi vždy poskytnout, to co mě baví
- c) Ne, chtějí mě podporovat v tom, co mě baví

Poslední položka opět zaměřena na názor financování rodičů jejich zájmových aktivit. U první možnosti se vyskytla pouze jedna označená odpověď, což může znamenat, že rodiče patrně zatrhli činit určitou zájmovou činnost, ale můžeme si na to poukázat, zda činnost nebyla opravdu finančně náročná či se jedná o sociálně slabou rodinu. Nadále velká část respondentů odpovídala, že jejich rodiče je chtějí podporovat nebo se o to vždy snaží. To jsou pozitivní výsledky na obou školách.

Poslední pracovní hypotézu H5 můžeme spojit s poleženou otázkou pod číslem devět, ale i deset.

Rodiče své děti podporují ve volnočasových aktivitách kladněji než záporněji.

Hypotéza H5 je potvrzena z obou uvedených otázek.

7.2 Shrnutí výsledků stanovených pracovních hypotéz

Výsledky z dotazovaných položek přináší závěry výzkumu a tedy i odpovědi na stanovené hypotézy. Shrnutí výsledných hypotéz:

1. Předpoklad, že středoškolská mládež je více spokojena s dostatkem volného času než s nedostatkem, **se potvrdil**.
2. Předpoklad, že volnočasové aktivity se s narůstajícím věkem častěji mění, než aby zůstaly stejné, **se potvrdil**.
3. Předpoklad, že středoškolská mládež svoji volnočasovou aktivitou více směřuje k budoucímu využití než k pouhému uspokojení vlastního zájmů, **nebyl potvrzen**.
4. Předpoklad, že středoškolská mládež si volí volnočasové aktivity značně dle vlastního zájmu než podle druhých, **se potvrdil**.
5. Předpoklad, že rodiče své děti podporují ve volnočasových aktivitách kladněji než záporněji, **se potvrdil**.

7.3 Závěry šetření

Cílem výzkumného šetření bylo získat odpovědi na deset otázek, které byly zpracovány na základě stanovených cílů a pracovních hypotéz, které vycházely z tématu bakalářské práce. Zkoumaným vzorkem byli respondenti z předem vybraných středních škol v Zábřehu (viz. kapitola 8.1), kteří anonymně vyplnili dotazník. Údaje z dotazníku byly vyhodnoceny a zpracovány pomocí programu Microsoft Excel, který napomohl výsledky interpretovat pomocí grafů.

První tři otázky sloužily ke specifikaci respondenta. Zjišťovali jsme pohlaví, věk a školu, kterou respondent navštěvuje. Ze zjištěných údajů většina respondentů byly dívky a menšina chlapci. Věk byl v rozsahu od 15 do 20 let, ale věkové rozmezí zde nebylo až tak důležité, poněvadž z dalších položek bylo zjištěno, že respondenti vykonávají převážně stejnou činnosti bez ohledu na věk. Zaznamenání školy sloužilo k rozdělení respondentů do dvou skupin z důvodu porovnání výsledků mezi školami navzájem. Čtvrtá otázka byla spojena s cílem výzkumné práce. Tedy zjistit, zda jejich čas je dostačující pro

zájmové aktivity. Respondenti na obou školách odpovídali shodně a většina z nich je spokojena. Z páté položené otázky jsem zjišťovala proměnlivost zájmových aktivit, kterým se respondenti věnovali dříve a nyní. Z uvedených aktivit bylo u obou skupin zřetelné, že aktivit ubylo při nástupu na střední školu. Studenti gymnázia svůj volný čas často věnují škole samotné, oproti SŠSPaS. Ti se spíše snaží trávit svůj volný čas jiným způsobem. Nejčastěji sportovními aktivitami. Následující otázka směřovala ke zjištění, zdali respondenti mají se svými zájmovými aktivitami jasný úmysl, či je vykonávají jen pro jejich spokojenost. Největší skupina respondentů na obou školách dělá své koníčky právě pro svoje pobavení i uvolnění od běžného života, ale jejich prospěšnost v budoucnosti nezastírají. Sedmá otázka zjišťovala, jaká zájmová aktivita respondentům v Zábřehu schází. Na SŠSPaS byla většina respondentů spíše nespokojena především z důvodu nedostatku různorodých aktivit. Ze zjištěné nabídky Zábřeh nabízí i zmíněné scházející aktivity. Musím však upozornit na to, že většina studentů není ze Zábřeha, proto může mít problém aktivity vyhledat. Což znamená, že problém může být jak ve špatném informování se samotných studentů, tak i ve špatné informovanosti poskytovatelů. Naopak studenti Gymnázia byli ve většině případů spíše spokojeni. Může to být i tím, že velký počet studentů je přímo ze Zábřeha nebo blízkého okolí, ale i tak se objevila nespokojenost. Zde bych mohla doporučit, aby se nabídka služeb více propagovala. Tím by se mohla lépe dostat do podvědomí. Dalším stanoveným cílem bylo zjistit, v jaké míře jsou studenti samostatní při volbě zájmových aktivit. Na to nám odpověděla otázka číslo osm, kde u obou škol všichni respondenti zodpověděli, že aktivity si volí pouze podle sebe. Dle výsledku je tedy jasné, že jedinci již dospívají a jejich činy souvisí jen s nimi samotnými. Středoškolský jedinec se stává dospělou osobností, která však nadále zůstává pod dohledem rodičů. Proto mě zajímalo, jak si respondenti myslí, že jejich rodiče jsou spokojeni s jejich trávením volného času. Největší skupina odpovídala tak, že jejich rodiče jsou spokojeni s jejich aktivitami, ale chtějí mít o nich přehled. Určitě je to z pochopitelných důvodů bezpečnosti a starostlivosti. Poslední dotazovaná otázka taktéž směřovala k rodičům. Zejména k financování aktivit respondentů. Podstatná většina odpovídala, že jejich rodiče je podporují v aktivitách, o které jeví zájem

nebo se jim snaží ve většině případů vyhovět. Uvedené stanovisko rodičů je velice podstatné, jelikož mladý jedinec si musí v průběhu života vyzkoušet více aktivit, v různých oborech či v různém kolektivu, aby si našel právě to, co jej bude naplňovat.

Z mého šetření tedy můžu vyvodit, že středoškolská mládež je v Zábřehu spokojena se svým volným časem. Z pohledu srovnání mezi školami nebyl nalezen žádný podstatný rozdíl. Středoškoláci si užívají svůj volný čas a provozují aktivity, které dále rozvíjí jejich osobnost. Mohu tvrdit, že jsou studenti aktivní a téměř každý jedinec se snaží věnovat alespoň chvíli nějaké aktivitě, která jej určitě odpoutá od každodenních školních starostí a povinností. Obě skupiny měly výhrady k nabídce Zábřeha, ale jak jsem již zmínila, problém tkví jak na jejich straně, tak i na straně nabídky.

Myslím si, že tato práce by mohla být přínosem nebo informačním podkladem pro školy či organizace, které zájmové aktivity poskytují, ale i pro město Zábřeh samotné. Mohou se díky této práci dozvědět, jak jejich nástupci pohlíží na volný čas. Nadále se mohou inspirovat aktivitami, které v Zábřehu schází a ještě rozšířit už tak pestrou nabídku na ještě pestřejší. Vytvořit nové cyklostezky či in-line dráhy. Ve školách samotných rozšířit nabídku kroužků. Například jazykový, literární, dramatický kroužek, ale také byl projeven zájem o kurz sebeobrany a mnoho dalších. Největší důraz bych kladla na zlepšení informovanosti o nabízených aktivitách, například formou letáčků, plakátů vyvěšených v budovách školy, ale také formou přednášek na školách.

Závěr

V bakalářské práci jsem se zabývala volným časem a aktivitami spojené s jeho trávením. Práce je zpracována na téma „Průzkum zájmových aktivit středoškolské mládeže v Zábřehu“ byla rozdělena do dvou částí, do části teoretické a části praktické.

V teoretické části jsem pracovala s odbornou literaturou, která mi napomohla podat ucelený přehled o volném čase. Tato část je rozdělena do čtyř kapitol. První kapitola se zaměřuje na objasnění základního pojmu volného času pro porozumění jeho významu, které je provázáno celou bakalářskou prací. Další kapitola pojednává o životním stylu, který je nedílnou součástí volného času. Třetí kapitola nás seznamuje se vztahem výchovy a volného času. Poslední kapitola nám přiblíží prostředí pro zájmové vzdělávání, výchovná a ubytovací zařízení a další subjekty pracující s dětmi.

Praktická část se již zaměřuje plně na zadané téma a to na středoškolskou mládež v Zábřehu a jejich aktivity. V úvodu se snažím postihnout základní informace o průběhu práce. Stanovit si cíle, které mají zjistit, zda jedinci mají dostatek času pro zájmové aktivity. Nadále prozkoumat aktivity, které provozují nejčastěji a jestli zájmovou aktivitou směřují k vlastnímu uspokojení či k zájmu o budoucí využití. Zjistit, kdo je pohnutkou k jejich aktivitě a jaká je celková nabídka v Zábřehu.

Ke zpracování těchto informací mi napomohlo dotazníkové šetření, které bylo rozdáno na dvou předem zvolených školách na Gymnáziu Zábřeh a na Střední škole sociální péče a služeb. Výsledky byly zhodnoceny a interpretovány pomocí grafů a předem stanovené pracovní hypotézy byly ve čtyřech případech potvrzeny a jednou vyvrácena (viz. kapitola 7.2).

Výsledné zhodnocení je takové, že středoškolská mládež na obou školách je se svým volným časem spokojena. Volba jejich aktivit směřuje spíše k individuální, nevázané volbě než k organizované činnosti. U majority se zájmovými aktivitami zabývají spíše ze zájmu bez dalšího plánování pro budoucí využití. Nejčastěji provozují sportovní aktivity, jako návštěva fitness

center, cyklistika a velice oblíbená jízda na kolečkových bruslích. K nabídce zájmových aktivit Zábřehu se vyjadřují více nespokojeným úsudkem. Jejich argumentem je, že spousta aktivit v Zábřehu schází, ale z průzkumu vím, že většinu scházejících aktivit Zábřeh poskytuje.

Při zpracování bakalářské práce jsem se seznámila s odbornou literaturou, která mi napomohla tuto práci zpracovat. Mohla jsem probádat novou oblast a podrobněji vstoupit do volného času středoškolské mládeže v Zábřehu. Stanoveným cílům bylo dosaženo a pracovní hypotézy byly ve čtyřech případech potvrzeny a jednou vyvráceny.

Seznam použité literatury a použitých zdrojů:

1. BARTOŠ, Václav. *Kapitoly z výchovy mimo vyučování a pedagogiky volného času: pomocný studijní text pro kombinované studium*. Ústí nad Labem: Univerzita Jana Evangelisty Purkyně, 2004. 50 s. ISBN 80-7044-608-0.
2. ČINČERA, Jan; KAPLÁNEK, Michal; SÝKORA, Jan. *Tři cesty k pedagogice volného času*. 1. vydání. Brno: Tribun EU, 2009. 129 s. ISBN 978-80-7399-611-6.
3. HODAŇ, Bohuslav; DOHNAL, Tomáš. *Rekreologie*. 2. vydání. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2008. 281 s. ISBN 978-80-244-2197-1.
4. HOFBAUER, Břetislav. *Děti, mládež a volný čas*. 1. vydání. Praha: Portál, 2004. 173 s. ISBN 80-7178-927-5.
5. HÁJEK, Bedřich; HOFBAUER, Břetislav; PÁVKOVÁ, Jiřina. *Pedagogické ovlivňování volného času: současné trendy*. 1. vydání. Praha: Portál, 2008. 239 s. ISBN 978-80-7367-473-1.
6. HÁJEK, Bedřich; HOFBAUER, Břetislav; PÁVKOVÁ, Jiřina. *Pedagogika volného času*. Praha: Univerzita Karlova v Praze-Pedagogická fakulta, 2003. 105 s. ISBN 80-7290-128-1
7. CHRÁSKA, M. *Úvod do výzkumu v pedagogice*. Univerzita Palackého v Olomouci, 2006. ISBN 80-244-1367-1.
8. JANIŠ, Kamil. *Úvod do problematiky volného času*. 1. vydání. Opava: Slezská univerzita v Opavě, Fakulta veřejných politik, Ústav pedagogických a psychologických věd, 2009. 61 s. ISBN 978-80-7248-530-7

9. KAVANOVÁ, Alica; CHUDÝ, Štefan. *Výchova a volný čas: vybrané kapitoly z pedagogiky volného času*. 1. vydání. Zlín: Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně. Ústav pedagogických věd, 2005. 156 s. ISBN 80-7318-266-1.
10. KRAUS, Blahoslav. *Středoškolská mládež a její svět na přelomu století*. Brno: Paido, 2006. 156 s. ISBN 80-7315-125-1.
11. PÁVKOVÁ, Jiřina. *Průvodce studiem oboru Pedagogika volného času*. 1. vydání. Liberec: Technická univerzita v Liberci, 2003. 29 s. ISBN 80-7083-757-8.
12. PROKEŠOVÁ, Miriam. *Volný čas z hlediska kvality života*. 2. vydání. Ostrava: Ostravská univerzita. Pedagogická fakulta, 2008. 68 s. ISBN 978-80-7368-555-3.
13. PRŮCHA, Jan; WALTEROVÁ, Eliška; MAREŠ, Jiří. *Pedagogický slovník*. 1. vydání. Praha: Portál, 1995. 292 s. ISBN 80-7178-029-4.
14. PRŮCHA, Jan; WALTEROVÁ, Eliška; MAREŠ, Jiří. *Pedagogický slovník*. 4. aktualiz. vydání. Praha: Portál, 2008. 322 s. ISBN 978-80-7367-416-8.
15. PŘADKA, Milan. *Kapitoly z dějin pedagogiky volného času*. 1. vydání. Brno: Masarykova univerzita, 1999. 93 s. ISBN 80-210-2033-4.
16. SPOUSTA, Vladimír. *Kapitoly z pedagogiky volného času*. 1. vydání. Brno: Masarykova univerzita. Pedagogická fakulta, 1996. 37s. ISBN 80-210-1274-9.
17. SPOUSTA, Vladimír. *Metody a formy výchovy ve volném čase: kultura a umění ve výchově*. 1. vydání. Brno: Masarykova univerzita, 1996. 82 s. ISBN 80-210-1275-7.
18. SPOUSTA, Vladimír. *Teoretické základy výchovy ve volném čase: (Úv. do stud. ped. volného času)*. 1. vydání. Brno: Masarykova univerzita, 1994. 183 s. ISBN 80-210-1007-X.

19. ŠERÁK, Michal. *Zájmové vzdělávání dospělých*. 1. vydání. Praha: Portál, 2009. 207s. ISBN 978-80-7367-551-6.
20. VÁŽANSKÝ, Mojmir. *Základy pedagogiky volného času*. Brno: Paido, 1995. 166 s. ISBN 80-901737-9-9.
21. VÁŽANSKÝ, Mojmir. *Základy pedagogiky volného času*. 2. upr. a dopl. vyd. Brno : Print – Typia, 2001. ISBN 80-86384-00-4.

Elektronické zdroje:

1. [online] www.abz.cz, slovník cizích slov (10. 11. 2009, 16.30hod.)
2. [online] http://www.fsps.muni.cz/~kse/vyuka/vyuka_dokumenty/rekreologie/rekre_002_odpocinek.pdf (26. 10. 2009, 20:06hod.)
3. [online] <http://meu.zabreh.cz/> (3.1.2010, 13.35hod.)

8. Seznam příloh

Příloha č. 1: Dotazník pro studenty středních škol v Zábřehu.

Příloha č. 1: Dotazník pro studenty středních škol v Zábřehu.

Prosím o vyplnění tohoto dotazníku. Dotazník mi poslouží k dopracování bakalářské práce, která se zabývá volným časem a její celé téma zní: Průzkum zájmových aktivit středoškolské mládeže v Zábřehu.

Dotazník:

Odpověz, prosím, na všechny následující otázky, které jsou velice jednoduché a zaberou Vám pouze pár minut. Při otázkách odpovídejte pár slovy či zakroužkujte pouze jednu z daných odpovědí. Odpovídejte prosím podle skutečnosti, ať vaše výsledky nejsou zkreslené. Předem Vám děkuji.

1. Pohlaví:

2. Věk:

3. Škola:

4. Je tvůj čas pro zájmové aktivity uspokojivý?

- a. Ano
- b. Spíše ano
- c. Ne
- d. Spíše ne

5. Zájmové aktivity trávené v minulosti - v současnosti a urči místo realizace (místo bydliště, studia, v okolním městě, atd.)

a. V minulosti:

b. V současnosti:

6. Směřují tvoje zájmové aktivity k Vaší budoucí profesní dráze či k dalšímu studiu?

- a. Ano, chci pracovat/chci studovat....., proto se věnuji.....
- b. Asi ne, ale může mi to být prospěšné do budoucna
- c. Ne

7. Jakou zájmovou aktivitu v Zábřehu či na škole postrádáte?

8. Zájmové aktivity si volím:

- a. Podle sebe, co baví mě
- b. Dle kamarádů
- c. Dle rodičů
- d. Dle sourozence

9. Jsou rodiče spokojeni Vaším trávením volného času?

- a. Ano, trávíme jej často společně
- b. Asi ano, ale chtějí mít o něm přehled
- c. Asi ne, nechávají to na mě
- d. Ne

10. Mají rodiče problém financovat Vaše zájmové aktivity?

- a. Ano, musím dělat to, co není finančně náročné
- b. Možná, ale snaží se mi vždy poskytnout, to co mě baví
- c. Ne, chtějí mě podporovat v tom, co mě baví

Děkuji Vám za vyplnění dotazníku.

ANOTACE

Jméno a příjmení:	Alena Kunrtová
Katedra:	Ústav pedagogiky a sociálních studií
Vedoucí práce:	PhDr. PaedDr. Václav KLAPAL, Ph.D.
Rok obhajoby:	2010

Název práce:	Průzkum zájmových aktivit středoškolské mládeže v Zábřehu
Název v angličtině:	Leisure time activity research on secondary school youth (students) in Zábřeh
Anotace práce:	<p>Bakalářská práce na téma „Průzkum zájmových aktivit u středoškolské mládeže v Zábřehu“ je rozdělena do dvou hlavních částí. V teoretické části se zabývám pojmem volného času, pro lepší pochopení jeho významu. Dále se věnuji životnímu stylu a vzájemnému propojení s volným časem. V neposlední řadě objasňuji vliv výchovy ve volnočasových aktivitách. Pro zpracování praktické části jsem využila dotazníkové šetření, které mi napomohlo dosáhnout cíle a to zejména zjistit, zda studenti jsou spokojeni se svým časem, který jim zbývá pro zájmové aktivity a zda jim město Zábřeh poskytuje zajímavou nabídku činností a aktivit. Výsledky výzkumného šetření jsou shrnuty v závěru bakalářské práce.</p>

Klíčová slova:	volný čas, zájmové aktivity, životní styl, žák
Anotace v angličtině:	Bachelor thesis on "Leisure time activity research on secondary school youth (students) in Zábřeh" is divided into two main parts. The theoretical part deals with the concept of free time to better understand its meaning. Furthermore, I focus on lifestyle and its connection with free time. Finally, I clarify the influence of education in leisure activities. For the practical part of the process I used a questionnaire, which helped me (to) achieve this objective, and in particular to establish, whether students are satisfied with their time that they have left for recreational activities and whether the city of Zábřeh provides them an interesting range of activities and actions. Results of this research are summarized at the end of the thesis.
Klíčová slova v angličtině:	leisure time, recreational activities, lifestyle, student
Přílohy vázané v práci:	č. 1. Dotazník pro studenty středních škol v Zábřehu.
Rozsah práce:	53 s.
Jazyk práce:	česky